

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto VI. Štev. 7
Julij 1927

:: Upravništvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA.

Ne pozabi! (D. Doktorič.)

Živinoreja in živinozdravništvo: Vne-
tje pljuč in oprsnice (dr. Ravnik). Krm-
ljenje krav (Anton Pevc).

Mlekarstvo: Mlekarske zadruga in bi-
lance (inž. Pegan).

Vinogradništvo in kletarstvo: Nekaj
poletnih opravil v vinogradu (J. Ušaj).
Ne zanemarjajte okopavanja vinogra-
dov! (inž. Pegan).

Sadjarstvo: Rak na sadnem drevju.
Dvajsetletne breskve (P. Vallig). Zem-
lja v cvetličnih loncih.

Poljedelstvo in vrtnarstvo: Po žetvi
(inž. Pegan). Izkopavanje krompirja.

Splošno gospodarstvo: Padanje cen in
umetna gnojila. Gospodarski pregled v
juniju. Agrarni kredit.

Čebelarstvo: Oskrbovanje čebel v
A.Ž. panjih. (Fr. Donat Jug).

Zadružništvo: Vse sam. — Dr. B. Slika
knjigovodskega tečaja na Iderskem pri
Kobaridu. Posojilnicam.

Vprašanja in odgovori: št. 40: Kaj je
krivo, da se mi krava noče pojati? št. 41:
Kako uničim uši na češnjah? št. 42:
Kako ozdravim konja pljučnice? št. 43:
Kako najlažje pridem bramorju do ži-
vega? št. 44: Kako odpravim bradavice
na vimenu? št. 45: Zakaj se mi krava
kljub dobri krmi noče debeliti?

Gospodarski drobiž in razno: Sestanek
za mlekarne. Cene v Nemčiji. Listno ze-
lenjad režimo zvečer. Kako preskrbujejo
v Nemčiji mesta z dobrim mlekom.

Listnica uredništva: G. sotrudnike
prosimo, da nam pošljejo svoje prispev-
ke do 20. vsakega meseca, da lahko k
člankom naročimo eventuelno klišeje.
Do vseh naših vpraševalcev se obračamo
s prošnjo, da nam pošiljajo samo gospo-
darska vprašanja, ker na druga ne
bomo odgovarjali.

Listnica uprave: Kdor ima plačan list
samo za pol leta, naj se požuri z obno-
vitvijo naročnine.

*Mlekarni! Zadružna zveza je prodala
prvo pošiljatev Hözbergovih aparatov,
razen enega, ki je še na razpolago. Kdor
bi še želel imeti Hözbergov aparat za na-
tančno določanje maščobe v mleku, naj
se prihlasi. Ko bo število naročnikov do-
volj veliko, jih bo Zveza naročila po-
novno.*

Zadruga! Zbirajte naročila za Toma-
ževo žlindro in pošljite jih čimprej Za-
družni zvezi v Gorici.

Cena oglasom:

Stran	1 štev.	6 štev.	celo leto
1	100 L	350 L	500 L
1/2	60 "	200 "	300 "
1/4	40 "	120 "	180 "
1/8	25 "	65 "	100 "

KILO

(BRUH)

ozdravite zanesljivo s patentnim
pasom ki ga prodaja

parfumeria E. GRAPULIN

nasproti Trgovskega doma

Restavracija Central

Gorica - Corso G. Verdi - Gorica
poslojpe Centralne posojilnice na dvorišču

Toči najboljša domača vina: vipavska,
briška, pristen kraški teran. Izborna
kuhinja, topla in mrzla jedila. Sha-
jališče trgovcev.

Postrežba točna. Lastnica
Josipina Podgornik.

PRISTNI TROPINOVEC!!

dobite vedno v Dornbergu
pri „Zadružni žganjekuhi“

TVRDKA

VINOAGRARIA

v Gorici Piazza Vittoria
(Travnik) št. 4

prodaja

sviančeni arzenat, trakce in
nože za cepljenje trt, Quassia
trske za škropljenje breskev,
ročne in nahrbtne škropilnice
in žveplalnice, posnemalnice
„Diabolo“, semena, čebelar-
ske potrebščine itd. itd.

Lastnik
JUST UŠAJ
enotehnik in agronom

Trgovina
manufakturnega blaga in izgotovljenih oblek

Andrej Mavrič

Gorica - Via Carducci šte. 3 - Gorica

FURLANI ALOJZIJ

SODAR

GORICA - VIA ASCOLI 23

razprodaja nove in rabljene sode, vsakovrstne plavnike, škafe itd. Sprejema vsa v to stroko spadajoča popravila.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

špecialist za ustne in zobne bolezni

ordinira v GORICI na Travniku 5/II.
od 9. do 12. in od 3. do 5.

Albergo - Ristorante MARZINI

CORSO VERDI št. 1

POZOR!

POZOR!

Največje shajališče deželanov. — Domača kuhinja. — Gorka in mrzla jedila. — Pristna domača vina: briska, vipavska in kraški teran ter domače žganje. — Prenočišča. — Hlevi za živino. — Dvorišče za vozove.

Restavrater ALBERT TREVISAN.

JAKOB ŠULIGOJ
URAR IN ZLATAR

GORICA - Via Carducci št. 19
(Gospodskva ulica)

Zaloga najboljših švicarskih ur „UNION“ in „ALPINA“
Največja zaloga vseh drugih ur z jamstvom 2 leti časa po **najnižjih cenah.**

Naša zavarovalnica proti požaru

„L'UNION„

Ravnik Avgust - Gorica

Via Barzellini šte. 2 I. nadstropje.

ZLATI JELEN

HOTEL in RESTAVRACIJA

shajališče deželanov s prenočiščem in najboljšo domačo kuhinjo. — Pristna briska in vipavska vina. Kraški teran. Solidna postrežba. Se toplo priporoča slavnemu občinstvu. **Alojzij Vida.**

ODLIKOVA NA
TVRDKA

IVAN TEMIL

VIA CARDUCCI 6
GORICA

Nožarna Nožarna

V zalogi se nahajajo brivne priprave znamke »GILLETTE«, rezila tudi brusim. — NOŽARNA »SOLINGEN«. — V delavnici so nameščeni delavci specialisti za brusarska dela, kakor tudi za popraviljanje vseh operacijskih predmetov itd. itd. — PRODAJA TUDI TOALETNE PREDMETE. — V zalogi se nahajajo najboljše pristne in garantirane bergamaške osle za brusenje kos. — Delavnica na električno gonilno silo z bogato zalogo predmetov: nožev, škarij, britev, brivnih nožev, najelegančajših žepnih nožev, sploh vseh rezil. — BRUSI brivne in žepne nože, skarje, mesarske in knjigoveške nože, kakor tudi razne druge nože in rezila. POSEBNOST: žepne električne žarnice iz najboljših tovarn. ZA IZVRŠENA DELA JAMČII!

Kmetovalci!

Pozor! - - -

Gnojite njive in travnike in branite svoje vinograde pred škodljivci edinole z *domačimi proizvodi*.

Domača dušikova umetna gnojila so:

Amonijev sulfat z 20 — 21 % amonijakalnega dušika.

Čisti amonijev nitrat s 33 — 35 % dušika, $\frac{1}{2}$ nitratovega, $\frac{1}{2}$ amonijakalnega.

Diluiran amonijev nitrat s 15 % dušika, $\frac{1}{2}$ nitratovega, $\frac{1}{2}$ amonijakalnega.

Amonijev solfonitrat s 19.5 % amonijakalnega in 6.5 % nitratovega dušika.

Navedena umetna gnojila uporabljamo uspešno mesto dragih inozemskih dušikovih gnojil za vse rastline in vse vrste zemlje.

* * *

Domača modra galica, čistost 98 — 99 %.

Pristno žveplo Romagna sledečih znamk:

Acido Albani di Pesaro (neprekosljive kakovosti),
Extra Albani di Pesaro (90 — 100° Chancel),
Ventilato Trezza (85 — 90° in 95 — 100° Chancel),
Ventilato Italia (80 — 85° Chancel),
1° Extra Trezza (75 — 80° Chancel),
Molito Tre Stelle (70° Chancel),
Žveplo s 3 %, 5 % in 10 % **modre galice**.

To so domača, najbolj znana, najbolj priljubljena in najzanesljivejša sredstva za uspešno pobijanje peronospore oidija in najrazličnejših drugih rastlinskih zajedalcev. — — —

Montecatini - Delniška družba za mineralno in poljedelsko industrijo Glavnica 500.000.000 L.
Sedež v Milanu, Foro Bonaparte N. 35.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto VI. Štev. 7
Julij 1927

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Ne pozabi!

Naše ljudstvo zna marsikatero resno povedati v smehu. Tako pravijo: Kadar je vinska letina slaba in vino kislo, poznuja gospodar gostu vino z besedami: »Takšno je Bog dal!« Če je pa letina dobra in vino prvovrstno, pravi: »Takšno smo pridelali!«

Iz vseh znakov smemo pričakovati, da bo letos boljša letina, kot smo jih bili vajeni v preteklih letih. Ali bomo v tem slučaju tudi mi rekli: »Takšno smo pridelali!«

Ali so sadovi samo od nas odvisni? Ali smemo vse svoje uspehe samo sebi pripisovati? Ah ne! Nad nami so sile, katerim ne velevamo, ki so od nas neodvisne:

*Grozi sovražnica srdita,
V oblakov sivih plašč zavita;
Beseda njena — grom rohneč,
In nje pogled je — blisk goreč.
Pod plaščem nosi bič prikrit,
Oj bič iz zrn ledenih zvit!
Gorjé, če jezna ga zavzdigne,
Če z njim po polji plodnem švigne.*

A prav zato ne smemo pozabiti treh reči. Najprej smo se morali s svojim razumom truditi, da dosežemo dobrih uspehov. Čim več pozornosti posvečujemo svoji lastni izobrazbi, čim več zna-

nja smo si pridobili, tem bolj bomo znali dvigniti tudi svoje gospodarstvo.

Potrebna pa je tudi vztrajna volja in ljubezen do dela.

Kjer sta združena ta dva činitelja, znanje in marljivost, je človek od svoje strani storil, kar mu je bilo mogoče.

A »nič ni kdor sadi, niti kdor priliva, ampak Bog je, ki daje rast.« (I. kor. 3, 7).

Zato ne pozabi Boga, ker le On more dati tvojemu trudu svoj blagoslov:

*Ti migni — blisku žar se vpihne,
Le prst zavzdigni — grom potihne,
Le veli — bič se razdrobi,
Le želi — led se raztopi,
In roka, ki je prej grozila,
Bo blagoslov na nas rosila.*

Lepa je zavest, da smo od svoje strani storili vse, da si zagotovimo uspehe, a ne pozabimo Boga, ker le On more dati našemu delu svoj blagoslov:

*Gori na stolu pa Večni sedi,
Kapljici vsaki on srečo deli:
Pade na polje — rodi zelenjad,
Kane na drevje — obilen da sad,
Kaplja na njivi — da žito zlató,
Kaplja na trti — pa vince sladkó.
Sreča se spušča na sleherno stvar,
Kadar zaliva nebeški vrtnar.*

Živinoreja in živinozdravništvo

Vnetje pljuč in oprsnice

napade najrajši konje, čijih pljuča naj-
več trpé, najsi jih rabimo za ježo ali
vprego. Včasih obolijo pljuča sama, včasih
sama oprsnica, navadno pa nastopita
obe obliki hkratu. Tudi zdravljenje je
skoro enako.

Znaki in potek pljučne oblike.

Bolezen nastopi mahoma ali pa počasi;
potem ko žival nekaj dni pokašljeje,
ima zmanjšan tek, postaja lena in oto-
pela. Ko bolezen izbruhne, žival prestane
žreti, vročica se močno zviša, uhlji in
noge pa ostanejo mrzle, dlaka se naježi.
Najznačilnejše je dihanje; po njem lo-
čimo tudi kolikor toliko obe boleznii: pri
pljučnici vdahne žival globoko in dolgo,
izdahne pa sunkovito in kratko; izdah-
njen zrak je vroč; pri dihanju zelo močno
delujejo rebra. — Pri vnetju oprsnice pa
je dihanje uprav nasprotno; rebra se dvigajo
zelo malo, pač pa delujejo trebušne
mišice zelo močno, tudi izdahnjen zrak ni
tako vroč kot pri pljučnici. Splošno se
dihanje zelo pomnoži (4 do 5 krat hitreje
kot pri zdravem konju!); tudi nosna sluz-
nica pordeči. Med boleznijo žival pokaš-
ljeje; kašelj je suh, kratek in zelo boleč,
zato ga žival večkrat zadrži posebno pri
vnetju oprsnice. Prsi so zelo občutljive;
žival se skuša izogniti vsakemu dotiku.
Žilni utrip je oster, trd in zvišan (60 do
100 udarcev na minuto); srčno bitje je
skoro nečutno. Govno je suho in se iz-
loča v drobnih kosih, seč je temna. Žival
se skoro nič ne giblje ter stoji pobito in
s povešeno glavo. Ne žre, pač pa ima ve-
liko žejo. — Čez kakih 5—7 dni se di-
hanje in žilni utrip povišata, žival od-
stopi od jasi ter stoji s sprednjima no-
gama razkoračena, s komolci navzven;
srčno bitje postane zelo močno. Moči ji
hitro upadejo, vidne sluznice postanejo
modrikaste, izdahnjen zrak je hladen in

končno nastopi mrzel pot. To so znaki
bližajočega se pogina. — Če žival ne po-
gine, traja bolezen do popolnega okreva-
nja 2 do 3 tedne.

Bolezen konča lahko na različne na-
čine. Žival ozdravi, pogine ali pa ima bo-
lezen posledice. Ena najsplošnejših po-
sledic je delna ali popolna strditev pljuč,
ki postanejo trda kot jetra. Radi tega je
dihanje bolj ali manj otežkočeno, in
zato žival ni več za rabo. Pri zelo ob-
širni ali celo popolni strditvi pljuč je pa
pogin prej ali slej neizogiben. Včasih tak
strjen del pljuč nagnije; v takem slučaju
žival, kljub temu da veliko žre, vedno
upada, dlaka je mršava in izdahnjen zrak
zoprno diši.

Vnetje oprsnice.

Vnetje oprsnice je lahko dvojno: suho
in vodenično. Pri slednjem so znaki skoro
isti kot pri suhem, le dihanje, ki je pri
prvem površno, je pri vodeničnem srka-
joče, zelo otežkočeno ter se izvršuje le s
pomočjo trebušnega mišičja. Bolezen po-
stane lahko kronična.

Vnetje je posledica prehlada, posebno
če piha suh severni ali vzhodni veter.
Pa tudi mrzla voda, plavanje po mrzli
vodi, vroč, zatohel hlev, krvni naval na
pljuča ali njih poškodbe ter končno po-
dajanje neraztopljivih zdravilnih praš-
kov ali sploh neumestno zdravljenje, lah-
ko povzročijo bolezen.

Zdravljenje.

Spravimo žival v hladen prostor, po-
krijmo jo, pokladajmo ji redilno in lahko
prebavno krmo (zelena piča, dobro seno,
rezanica iz ovsu in slame, kuhan oves);
izpirajmo ji gobec s svežo in okisano
vodo; ne dajmo ji preveč piti, posebno
ne pred krmo; pitna voda naj bo malo
postana ter pridajmo ji žlico razredčene
solne kisline. Takoj v začetku boleznii de-
lajmo tople ali mrzle polive na prsi, dalje

primičeve obkladke; predno napravimo te obkladke poškopimo prsi s kafrovcem ter jih drgnimo toliko časa s slamo, da se posušijo. V črevo vbrizgajmo večkrat hladno, toda ne mrzlo vodo, kar učinkuje posebno dobro pri vročici. Oslabelo srce okrepimo s čašo vina, žganja ali kakršnegakoli alkohola; obkladke v tem slučaju več ne delamo. Ko se obrne boizen na bolje ter začne žival zopet žreti, ji dajmo 5—10 gr salmijaka, zmešanega s 40—60 gr stolčenih brinjevih jagod v testo, ki ga ji podajmo v 2 delih v enem dnevu. To ponavljajmo večkrat. Če se govno ne izloča, podajmo živali $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ kg grenke soli. Ako konj težko diha, napravimo soparice s terpentinovim oljem ali katramom (1 žlica na 1 liter vode).

Pri goveji živini se bolezen pojavlja bolj poredko. Znaki in vzroki so isti kot pri konju, le strditev ključ kot posledica je pogostejša.

Dr. Ravnik.

Anton Pevc.

Krmljenje krav.

Kravi je potrebna gotova količina krme za vzdrževanje telesne toplote, dihanje in druge življenjske pojave. Razen tega rabi gotovo količino krme za proizvodnjo mleka in za razvoj zarodka (teleta). Prvo količino imenujemo »vzdrževalno krmo«, ki predstavlja za rejca gospodarsko izgubo in sicer tem večjo, čim težja je žival. Vendar te izgube se ni mogoče izogniti, ker žival mora najprvo živeti in izmenjavati obrabljene delce svojega telesa z novimi, potem šele izkorišča tako zvano »proizvajalno krmo«, v kateri tiči vsa gospodarska korist živinoreje. Žival stoji tukaj napram gospodarju kot kupec proti takojšnji gotovini (mleko), deloma pa tudi na dolg (meso, tele). Gospodar se mora zavedati, da je krmljenje povsem trgovski posel in da velja zanj prislovica trgovine »čimbolj si prebrisan, tem več dobička boš dosegel«.

Krava molze: iz mleka napravimo maslo in sir, potem izhlapenja sirotke dobimo sladkor in če mleko n. pr. na vročem železu sežgemo, nam ostane nekoliko

pepela. Če hočemo, da bo krava dobro molzla, ji moramo zato dati krmo, ki vsebuje maslo (tolščo), ki vsebuje sir (dušikove snovi), sladkor (ogljikove vode), škrob, celulozo) in ki vsebuje pepel (rudniške snovi). Vse to se mora nahajati v krmi v zadostnih količinah in živinorejec bi moral vedeti, če se vse to nahaja v tisti krmi, ki jo vsak dan pozklada živini.

Žival prosta v naravi (n. pr. srna, divja koza ali divja goved itd.) se poleti pase in skoti tedaj mladiče, ki jih ob paši lahko doji in do zime usposobi, da si nadalje sami iščejo hrane. Pozimi se preživi od slame (zrele suhe suhe trave pod snegom) in od drevesnega listja, ali igličja, vzdržuje le svoj život in morebiti razvija zarodek v životu. Ko je človek divje živali ukrotil, jih je hranil in jih deloma še prehranjuje na enak način, kakor so se v divjem stanju same: poleti s pašo, pozimi s slamo. Ako pa iz gospodarskih razlogov zahteva od krave toliko mleka, da bi z njim lahko vzredil ne le eno tele, marveč 5 do 10 v enem letu, ako se toraj s svojimi zahtevami napram živini oddaljuje od zahtev narave in prehaja na zahteve kulture, tedaj se mora zavedati, da mora živali tudi krmiti po zahtevah kulture in se zato z živinorejsko in splošno kmetijsko kulturo najprvo sam temeljito seznaniti. Če hočeš od domače krave 5 krat toliko mleka kot ga je dajala v starih časih divja v naravi, ji moraš pokladati tudi 5 krat toliko krme in ji moraš v hlevu iz zime napraviti poletje (pokladati sočnato krmo), kajti divji ji je bilo treba le poleti dojeti teleta. To je za vsakogar samo po sebi umljivo.

Važnost paše.

Poleti naj se krave pasejo ves dan, v hlevu naj bodo le ob najbolj vročih urah, ako jim na paši ni mogoče nuditi sence. To je zahteva narave, ki pospešuje zdravje živali in le od zdravih živali smeš pričakovati največji dobiček. Paša se je zadnja desetletja ponekod odpravila iz razloga, da krava v hlevu več molze in da žival na paši razhodi rušo, kar otežkoča

košnjo. V zameno smo dobili jetiko pri živini in na travnikih polno mahu, ter s tem slabše košnje, tako da se vračajo danes vsepovsod spet k paši za pobiranje jetike in travniki se povaljajo s težkimi valjarji, ki naj stopinje živine izravnaajo v gladko rušo za kosce. Najtežavnejša za zadostno prehrano živine na paši sta meseca julij in avgust. Vročina pripeka, trava vene in živali manjka zato časa, da bi se kolikor toliko še v hladu do siteda našla. Pokladanje krepilne krme, $\frac{1}{2}$ do 2 kg na kravo in dan (zmesi ovsa, ječmena, otrobov in oljnih tropin) je neobhodno potrebno, če hočemo, da bo žival ohranila svojo polno mlečnost. Spomladi, ko je trava zelo sočna, dajmo kravi vsaki dan slame, kolikor se ji hoče, ali tudi nekoliko sena, da ne bo imela prereditkih odpadkov. Driska predstavlja izgubo mleka in mesa in jo moramo zato preprečiti, tudi če bi morali suho krmo kupovati — kupimo si jo tedaj najrajše v obliki zapirajočih oljnih tropin. Jeseni je paša zelo vodena in prazna. Pokladanje krepilne krme mora nadomeščati pomanjkajoče redilne snovi trave. Sol in klajno apno sta vsaki dan potrebna; najboljša je, dati živali na paši sol, apno in krepilno krmo kar iz roke. Za higijeno mleka je najboljša, da se molze na pašniku in ob lepem vremenu je najbolj zdravo, če prenočuje živina na prostem in ne v hlevu.

Zelena krma.

Izmed zelene krme je najbolj mlečna lucerna, ki enako drugim metuljnicam (detelja, grah, grašica) vsebuje tudi mnogo apna, kar zmanjša potrebo pokladanja klajnega apna. Razne zelene žitarice, osobito če sejane v zmesi z graham, grašico ali enoletnimi deteljami, so dobrim travnim zmesem enakovredne. Ako paše zmanjkuje, je skrbeti, da se ima vedno na razpolago mlado zeleno krmo za dopolnilo v hlevu. Paša in zelena krmila v zvezi z manjšimi količinami krepilne krme nudijo največ in najbolj mastno mleko.

Zimsko krmiljenje.

Poleti zbira kmetovalec krmó za pozimi. Ne pozabi, da domača živina ne sme

najti bistvenih razlik med poletno in zimsko krmo, če naj tudi krava ne napravljaja velikih razlik med poletno in zimsko mlečnostjo. Gonilna sila mlečnosti je sočnost krme ali kakor pravimo danes, vitamini sočnatih krmil. Kdor hoče imeti pozimi krave pri najvišji mlečnosti, mora zbirati za zimo ne le suho krmo, kokor dela narava, marveč mora zbirati tudi krmske soke, kakor to zahteva kultura. Krmske soke pa zbira ali take, kakršni se nahajajo v zelenih krmilih, s tem da spravlja zeleno koruzo, detelje ali tudi trave v ensilažne stolpe, ali take kakršni se nahajajo v korenstvih (pesi, korenju, repi.) Pri prvih je potreben nato pri zimskem krmiljenju manjši pridatek, pri drugih pa velik pridatek krepilne krme, če hočemo, da toščobnost mleka za daljši ali krajši čas ne bo padla pod običajno mero. Toda mleko je pri prvih za sir zelo nevarno, pri drugih (razen po repi) pa porabno za najboljčutljivejše sire.

Pred meseci je nekdo v »Gosp. listu« vprašal, kako se napravljajo silosi za zeleno krmo. Naj opozorim: silos je najenostavnejša stvar, kar si jo morete misliti. Bistvo njegovo je neprodorna posoda, v kateri se nahaja močno obtežena (stiskana) krma. Posoda je lahko lesena ali zidana, cilindrična ali štirioglasta, toda vedno rajše bolj visoka z ozkim premerom in ker se nahaja na prostem, tudi vedno iz bolj debelih odnosno osamovanih sten, da krma v njej ob hudem mrazu ne zmrzne. Čim bolj krepko bo krma v njej stisnjena, tembolj sladka bo ostala. Če bo pa tako malo stisnjena kakor zelje v kadi, se bo tudi skisala kakor zelje. Kisle ne smemo toliko krmiti kakor sladke in za mleko je še bolj nevarna (sir se bo napihoval). Ali stiskanje uredimo na vijak kakor pri prešah za sadje ali grozdje, ali po vzoru angleških stiskalnic z uteži, je stvar naše ali mojstrove bistroumnosti. Skrajno važna pa je neprodornost, namreč tudi tam kjer so odprtine za izpraznjevanje silosa. Ako ima zrak pristop v silo, bo na dotičnem mestu krma plesnila ali gnila, tako plesen kot gniloba pa sta zdravju živali škodljivi.

Zato dajemo silosom razmerno ozek premer, da pride tudi od zgoraj krma čim manj v stik z zrakom. Spravlja se ali lahko ovenela krma sama zase ali pa povsem sveža in zelena, zmešana s suho, celo ali zrezano slamo, ki naj del vlage popije. Najboljša je nekoliko štorasta krma (zelena koroza sama, ali v zmesi z grahom ali deteljami), mehko krmo samo pa je vedno umestno pri spravljanju v silos

zmešati s kakršnokoli slamo, če boljše ni, koruzno ali bobovo. Če vse to upoštevamo, se nam v silosu nima kaj pokvariti in bomo z doseženim uspehom od vsega početka zadovoljni.

Bolj nego poletno krmljenje, vpliva na množino in maščobnost mleka zimsko krmljenje, o katerem bom govoril pozneje.

Mlekarstvo

Mlekarske zadruge in bilanca.

Precej uspehov so dosegli naši knjigovodski tečaj za mlekarne. Koliko lepo urejenih blagajniških dnevnikov in razdelnikov so že prinesli bivši njih obiskovalci v Zadružno zvezo, s prošnjo, da bi se jim pomagalo pri sestavi prve bilance. Lahko trdimo, da bo v par letih knjigovodstvo naših mlekarne že precej urejeno, če bomo šli tako naprej po začrtani poti, razen morda pri par zadrugah, ki so v tem oziru malomarne. Z veseljem in zadovoljstvom pa opazujemo, da je takih nemarnih zadrug malo. Celotne stare, ne registrirane zadruge, ki nimajo niti prave združne oblike, so se zglasile pisмено ali potom svojega zastopnika pri Združni zvezi v Gorici in si pri nji vzele vse potrebne knjige, pravilno kolektivane.

Eno napako delajo nekatere naše mlekarne, na katero moramo opozoriti. Sezdaj ko imajo doma člana, ki je bil na tridnevem knjigovodskem tečaju, mislijo, da jim ni treba več nobene tuje pomoči, da jim lahko dotični član sam naredi bilanco in spravi v red knjige za več let nazaj. Fant dobi v roke star blagajniški dnevnik, ki ni bil pravilno voden in največkrat tudi ni točen, poprašuje starega »tajnika« to in ono, tuhta, piše in zopet tuhta in nazadnje tudi sestavi neke vrste bilanco, ki je sicer polna številčk, vendar pa od prave bilance precej različna. Ko dobi Zadružna zveza

tako bilanco v roke, piše mlekarji, naj ji da pojasnilo k raznim točkam. Navadno pa pojasnilo ni zadostno, zato zahteva Zveza še blagajniški dnevnik. Žal tudi ta večkrat ni dovolj natančen in jasen, da bi se moglo na podlagi njega narediti pravilno bilanco. Nikako čudo, če se to ni posrečilo novincu, ki je naredil prvo bilanco v svojem življenju. Tako sledijo pisma na eno in na drugo stran, čas teče, davkarija zahteva bilanco in niti podatki še niso v redu.

Kako lahko bi se zadruge izognile vsem tem neprilikom, ko bi vodile vsaj blagajniški dnevnik v redu. V prihodnjem hočemo opozoriti samo na glavne napake, ki jih delajo novi tajniki naših mladih zadrug pri vpisovanju v blagajniški dnevnik.

Prejemek, ki ga pri mnogih zadrugah ne najdemo vpisanega v blagajniškem dnevniku, so deleži. Če vprašamo zadrugo, zokaj ga ni vpisala, dobimo navadno odgovor: deleže imamo vpisane v posebnih knjigah, mislili smo, da ne spadajo v blagajniški dnevnik.

Drugi prejemek, ki ga tudi ne najdemo vedno med prejemki, so najeta posojila. Saj ni naš denar, pravi »tajnik«, zato ga nisem vpisal v blagajniški dnevnik med prejemke. Na vprašanje: kako pa veste, koliko ste vrnili na račun dolgov in koliko ste še dolžni, odgovori: to pa imam zapisano na posebnem papirju.

Redna napaka blagajniških dnevnikov

novih zadrug je, da besedilo ne pove dovolj jasno, zakaj se je izdal oziroma za kaj je bil prejet kak znesek. V blagajniškem dnevniku najdemo na primer: »Izplačano 750 lir«, brez vsake druge označbe. Kdor dela bilanco, mora imeti v glavi cel blagajniški dnevnik in se spomniti, da je bilo v začetku leta najeto posojilo 720 lir in da predstavlja teh 750 lir vrnjeno posojilo z obrestmi vred.

Razen omenjenih napak najdemo v večini blagajniških dnevnikov še eno, namreč primanjkljaje v blagajni. Zaključek blagajniškega dnevnika na koncu meseca nam pokaže, da je bilo več denarja izdanega kot pa prejetega. Razume se, da je popolnoma nemogoče, da bi blagajna izdala nekaj, česar ni prejela. Tajnik oziroma blagajnik si je mislil, kot smo prej omenili, da najeto posojilo ni last za druge in ga zato ni vpisal. Izdatke, ki so bili kriti iz tega posojila je pa pridno vpi-

soval, odtod navidezni primanjkljaj.

Te in druge podobne napake ne predstavljajo drugega kot površnost, ki se v naših zadrugah ne sme udomačiti. *Vsak prejemek in vsak izdatek, naj izvira od koderkoli, mora biti natančno in razumljivo vpisan v blagajniški dnevnik in sicer po vrsti.* To je glavno pravilo, ki nam pove vse. Če bomo upoštevali to pravilo, bo blagajniški dnevnik res prava slika denarnega prometa zadruge in kdor bo sestavljal bilanco, ne bo potreboval nobenih pojasnil, kljub temu bo pa lahko prepričan, da je narejena bilanca v redu.

Isto pravilo velja tudi za razdelnik, ki je sedaj že precej vpeljan pri naših zadrukah. Razen omenjenih dveh knjig naj bodo vodene točne in v redu tudi vse ostale, tako da bomo iz vseh knjig skupaj lahko dobili točno in popolno sliko o delovanju zadruge.

inž. Pegan.

Vinogradništvo in kletarstvo

Nekaj poletnih opravil v vinogradu.

Razen škropljenja, žveplanja in pletve izvršujemo v poletnem času v vinogradu še sledeča opravila: mandanje ali odstranitev jalovih poganjkov, skrajšanje in podvezovanje mladja ter odstranitev oziroma skrajšanje zaperkov in obročkanje.

Mandanje.

Mandanje je opravilo, ki ga moramo dovolj zgodaj in z veliko opreznostjo izvršiti, ker če to delo nepravilno in nepravočasno izvršimo, prizadenemo trtam več škode kakor koristi. Zgodaj moramo mandati zato, ker s kasnim mandanjem trte preveč slabimo, in tudi rane, ki pri tem delu nastanejo, so pri kasnem mandanju večje, kakor pri zgodnjem in pravočasnem. Omandati pa smemo samo neplodne poganjke, ki rastejo iz starega lesa. Brezpogojno moramo pustiti nedotaknjene vse one mladike, če tudi so brez

vsakega zaroda, ki jih mislimo pustiti pri zimski režnji za palce in napenjalce. Pri mladih trtah, ki so komaj začele roditi, je najbolje, da mandanje opustimo.

Skrajšanje mladja.

Skrajšanje mladja je opravilo, ki ga izvršuje le malo vinogradnikov. To delo pa tudi ni v vseh razmerah, prilikah in vinogradih umestno in koristno. V glavnem ima te-le namene: okrepitev ene ali dveh mladik, ki jih seveda ne skrajšamo, in ki bodo služile v prihodnjem letu za napenjalce; olajšanje celokupne teže nadzemeljskih delov trt in s tem razbremenitev opornega kolja, ali žičnega ogrodja; manjše obsenčenje zemlje pod trtami, kar je važno za vinograde v ravni z mrzlo zemljo. Skrajšanje mladja je zlasti v navadi v vinogradih z žičnim ogrodjem brez uporabe drugega kolja. Pri teh vinogradih se skrajša mladje tik nad srednjo žico, dočim se speljejo in

povežejo neskrajšane mladike ob zgornji žici. Skrajšanje mladja je izvršiti takoj ko je trta odcvetela, a skrajšati ne sme mo preveč. Nad najvišjim zarodom morajo na vsaki mladiki ostati vsaj še 3—4 listi. Kdor bi bolj skrajšal, bi trtam in grozdju škodil, kjer bi grozdje ostalo kislo. Zapomniti si pa moramo, da skrajšanje mladja trte slabi in jim krajša življenjsko dobo. Zato izvršujemo to opravilo le tedaj, če želimo doseči enega izmed gornjih namenov, ki jih ima skrajšanje.

Podvezovanje in privezovanje mladja.

Ker so naši vinogradi po večini v veteranih legah, je podvezovanje mladja zelo važno opravilo. Pri podvezovanju moramo paziti, da mladje tako povežemo, da bodo posamezne mladike stale lepo in zračno vsaksebi. Za vezanje se pri nas rabijo bekce in ličje (rafija).

Obročkanje.

Obročkanje, ki pride v poštev samo pri onih trtah, na katerih želimo pridelati posebno lepo in sladko namizno grozdje, je pri nas malo poznano delo. Pod obročkanjem razumemo izrezanje v obliki $\frac{1}{2}$ cm širokega obročka v krogu okoli in okoli mladik in sicer vedno pod spodnjim zarodom. Najboljši čas za to delo je pred in takoj po cvetenju zaroda. Obročkanje se izvrši s posebnim rezilom, ali pa tudi kar z navadnim nožem, seveda je z nožem delo bolj zamudno. Mladike, ki bodo v prihodnjem letu služile za napenjalce, se ne smejo obročkati.

J. Ušaj.

Ne zanemarjajte okopavanja vinogradov!

Vinograd je mnogo prej zapleveljen kot njiva, čeprav je zemlja od škropljenja, žveplanja in drugih vinogradniških opravil izhojena. To pa zato, ker ima plevel med trtami mnogo več prostora, stvetlobe in zraka kot na njivi. Razen tega se nam zanese v vinograd navadno najbolj nadležen plevel, kot lapuh (pod-

bel), muhvič, pirika itd., ki se ga le s težavo iznebimo. Posebno sveže pognojen vinograd je hitro zapleveljen, tako da je včasih bolj podoben travniku kot vinogradu. Zelo močno raste plevel tudi po trošenju umetnih gnojil.

Iz navedenega je razvidno, da bi morali trte v dobi rašče bolj pogosto okopavati kot njivo, da bi uničili sproti plevel in zrahljali zgornjo plast zemlje. Žal pa pri nas večinoma premalo skrbimo za okopavanje vinogradov, ki ima velik vpliv na razvoj trte in grozdja. Prvo ali globoko zimsko okopavanje je povsod udomačeno in ga vinorejci tudi izvršujejo v redu. Toda to je tudi vse; pozneje, med raščo trte, vidimo malokje motike v vinogradu. Pač pošlje gospodar med trte stare ženice, ki rujejo plevel. Težko je to delo in zamudno, posebno ob sušnem vremenu. Plevel reže in žulja roko, pa najsi ima še tako trdo kožo, kljub temu pa se trga, tako da ostanejo njegove korenine v zemlji in po prvem dežju je vinograd zopet zelen. Mnogo pametneje bi bilo, dati ženskam priročne motike, da bi vinograd oplele. Saj ni treba globokega kopanja, da je le gornja zemlja prerahljana in plevel odstranjen.

Če hočemo, da bo v vinogradu zemlja dobro obdelana, rahla in zračna in da se ne bo v njej razpasel plevel, ga moramo okopati vsaj 3 krat na leto.

Prvo, globoko okopavanje moramo izvršiti zgodaj in pustiti zemljo kolikor mogoče neporavnano, da preko zime premrzne in se prezrači. Tudi pride pri zgodnjem prekopavanju več vlage globoko v zemljo, kar je posebno važno za lahke zemlje.

V dobi rašče okopljemo (oplejemo) vinograd po potrebi še dvakrat do trikrat in sicer le plitvo, toliko da razbijemo trdi skorlup, zrahljamo povrh zemlje, da več časa zadržuje vlogo in odstranimo plevel. Najboljše je, če za kopači izbirajo plevel otroci in ga iznašajo iz vinograda na primerna mesta, kjer se potem sežge. Letno okopavanje je mnogo bolj učinkovito kot samo trganje plevela, zato nam ne sme biti žal, če stane nekaj več. Pazimo na to, da ga bomo izvršili vedno v pravi

čas, ko je zemlja primerno vlažna, ker takrat bo imelo največji uspeh in bo najhitreje končano. Kopanje v suhi, strjeni zemlji je težko in dolgotrajno in tudi ne

da polnega uspeha. Posebno ne zane marjajmo okopavanja v težkih zemljah in tam, kjer je mnogo plevela, kajti v taki vinogradih se bo poznalo najbolj.

Sadjarstvo

Rak na sadnem drevju.

(Konec.)

V boju proti raku se poslužujemo dvoje vrste sredstev: ena nam služijo za obrambo pred rakom, z drugimi pa raka zdravimo. Mnogo boljše je, posluževati se prvih, ker na ta način se obvarujemo pred veliko škodo, ki nam jo povzroča rak. Sredstva s katerimi se obvarujemo raka so sledeča:

1. V krajih, kjer se rakova bolezen rada pojavlja, sadimo samo tiste vrste sadja, ki so proti raku odporne. Izogibajmo se predvsem sledečih jabolčnih vrst: zlata parmena, pisani kardinal, šampanjska reneta, kanadska reneta in beli kalvil, ker so v veliki meri podvržene rakovini.

2. Ne sadimo sadnega drevja v mokro, mrzlo zemljo, posebno ne v osojnih, senčnih legah. V takih legah napada rak zlasti jabolka v veliki meri.

3. Skrbimo vedno za pravilno gnojenje sadnih dreves. Predvsem ne smemo drevju gnojiti enostransko z dušičnimi gnojili (straniščenikom in gnojnico). Zemljam, ki so revne na apno, moramo dodati apna, ali pa gnojil ki vsebujejo apno, na primer žlindre. Dobro in pravilno pognojeno drevo se lepo razvija in naredi močan tes, ki je proti raku odporen. Nasprotno pa je drevje, ki je pognojeno samo enostransko z dušikom, sicer bujno, vendar pa je les krhek in slaboten in rad podleže rakovini.

Zdravljenje rakovih dreves.

Pri zdravljenju dreves, ki so napadena od raka, moramo predvsem ugotoviti, ali ni bolezn zakrivila ena izmed goraj našvedenih napak. Če kako napako ugotovi-

vimo, jo moramo takoj odstraniti. Močvirno zemljo moramo izsušiti z odvodnimi kanali, v senčnih legah odstranimo vse bližnje grmovje in razredčimo drevje, tako da postane prostor zračen. Zemljo, ki ima malo apna, potrosimo z apnenim prahom, ali pa jo večkrat gnojimo z žlindro. Sploh moramo drevje vedno dobro oskrbovati in pravilno in zadostno gnojiti. Ko smo odstranili omejenjene napake, se lotimo zdravljenja rakovih ran samih. Odprte rane izrežemo in jim odstranimo vse nabuhle robove, dokler ne ostane samo zdrav les. Nato jih namažemo s 30—50% karbolinejem (na 100 litrov vode damo 30 do 50 litrov karbolineja, pri mladih drevesih manj, pri starih več). Zaprte rane ali bule odžagamo in nastale rane dobro izrežemo do zdravega lesa. Nato jih namažemo kot odprte rane s karbolinejem. Manjše veje, ki so napadene od raka, odrežemo; ravno tako tudi vse velike veje, ki so močno napadene. Vsa ta dela opravljamo pozimi ali v zgodnji pomladi. Dreves, ki so že zelo stara, se ne izplača več zdraviti, ampak jih posečemo. Ravnotako ne zdravimo tudi mladih dreves, ki jih je rak preveč napadel, zgrbančil in skrivil.

Redno oskrbovanje in pravilno gnojenje sadnega drevja bo širjenje rakove bolezni omejilo v veliki meri. Posebno priporočamo zimsko škropljenje drevja z 10% arborinom ali pa vsaj mazanje debel z apnenim beležem.

Dvajsetletne breskve.

Med našim kmetom je še vedno razširjeno mnenje, da je breskev najobčutlivejše sadno drevo, ki ima razen tega

zelo kratko življenjsko dobo. Breskev, pravijo, je podvržena sto raznim boleznim in danes ne dočaka več take sta-

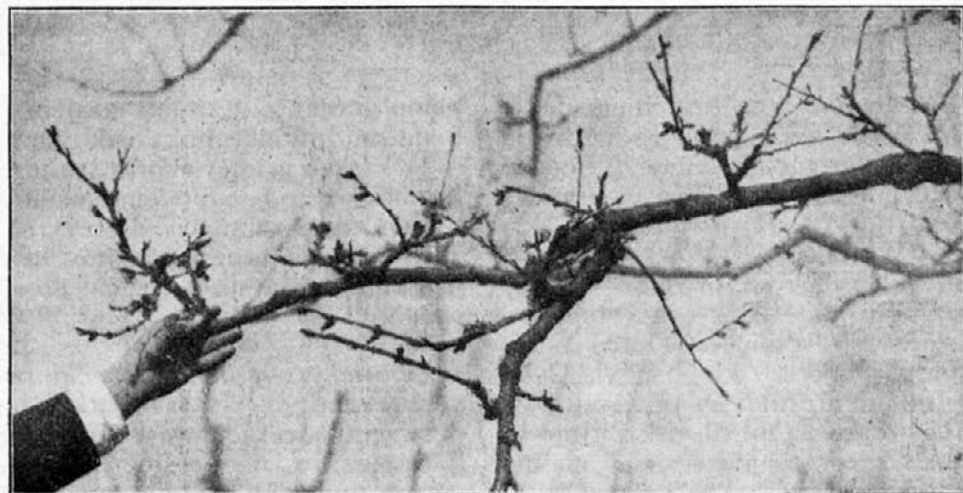
širiti vedno v večji meri, so se začeli pojavljati tudi novi škodljivci, to je res. Zlasti nevaren sovražnik breskve je ko-

Pogled na sadovnjak. Drevesa, ki so dosegla 20. leto, so še v polni moči in bodo rodila kot kaže še precejšnje število let.

rosti kot nekdanj. Naši stari ljudje še vedno mislijo na zlate čase, ko ni bilo treba dreves ne gnojiti, ne obrezovati,

dra ali zvijanje listov, ki je začela resno ogrožati širjenje breskvinih nasadov. Prepuščena sama sebi, je breskev kmalu

Veja, ki je od vrha do dna obložena z rodnimi vejicami.

niti ne uničevati raznih škodljivcev in vendar so rodila bolj kot sedaj. Ko se je začelo v novejši dobi gojenje breskev

podlegla napadom kodre in usahnila. Od kar pa je bilo najdeno sredstvo, s katerim popolnoma zanesljivo zabranimo zvi-

janje listov, namreč zimsko škropljenje z modro galico, od tedaj začenja za to dragoceno drevo nova doba. Razen tega pa se je okoristilo gojenje breskev z vpeljivo obrezovanjem v zeleno in priščipovanje vršičkov v dobi rašče, o čemer smo v »Gospodarskem listu« že večkrat

do 250 kg na drevo da celo 290 kg. Prof. Bassi, ki je pisal o tem v časopisu »Agricoltura della Domenica« pravi, da je pripisovati take uspehe edinole kratkemu obrezovanju in letnemu priščipovanju, ki je izvršeno pravilno in skrbno, dalje marljivemu zatiranju škodljivcev in obil-

Drevesa, ki dajo od 250—290 kg breskev.

pisali. Vse to imelo za posledico, da je začela breskev bolj stalno roditi in da se je podaljšala tudi njena življenska doba. Medtem ko so rodile prej breskve 7 do 8 let, rodijo sedaj pri umnem oskrbovanju 10 do 12, tudi 15 let in več; v izjemnih slučajih rodi breskev tudi 20 let. Prinašamo par slik iz breskvinih nasadov bratov Tresoldi v S. Pietro Viminario (prov. Padova), ki obsegajo 2 ha zemlje. Bratje Tresoldi so pravi mojstri v gojenju breskev. Oni jih oskrbujejo in gojijo tako spretno, da so vse glavne veje, tudi pri drevesih, ki so stara 15 do 20 let, po celi dolžini poraščene z rodnimi vejicami.

V rodovitnosti so dosegli bratje Tresoldi pravo čudo. Kontrolirani podatki zatrjujejo da je bil dosežen pridelek 200

nemu gnojenju z zrelim gnojem, superfosfatom in umetnimi dušikovimi gnojili.

Ta krasen primer vzorne sadjereje smo priobčili zato, da povemo našim sadjarjem, da se umna sadjereja ne poslužuje nobenih tajnih sredstev in da tudi naš kmet lahko na isti način doseže istih uspehov.

P. Valig.

Zemljo v cvetličnih loncih moramo večkrat na površju zrahljati. S tem pospešujemo zdravje in rast cvetic, ker zrahljana zemljo laže prešine zrak in se laže napije vode, ko jo zalivamo. Rahljanje zemlje ponovimo čez poletje vsaj na 10 dni, kar gre jako hitro. Z lesnim priostrenim klinčkom potegnemo najprej ob robu lončka, potem pa plitvo prerahljamo notranjo površino.

S. in V.

Poljedelstvo in vrtnarstvo

Po žetvi.

Na eni strani njive še žanjice vežejo snope in jih spravljajo v kope, na drugi se pa med kopami že giblje plug, ki obrača sveže strnišče — to sliko vidimo v vseh gospodarsko naprednih krajih. Zakaj ima kmet tako silo, ali bi ne bilo boljše, da bi vsa živina hitro vozila žito, da bi bilo prej pod streho in potem šele orala? Saj vendar pri nas čakamo z oranjem do jeseni, če ne sejemo takoj za žitom drugega pridelka, na primer ajde ali repe, pa imamo vseeno prihodnje leto lep pridelek.

Pač ne bo vseeno, sicer bi si nihče ne delal sile, da bi zaoraval strnišče v najhujšem delu, najmanj še napreden kmet. Izkušnja nam pravi, da je zaoravanje strnišča, izvršeno takoj po žetvi, zelo važno opravilo, ki bi ga ne smel opustiti noben pameten gospodar.

Njiva, na kateri je bilo pokošeno žito, je izpostavljena pekočim solničnim žarom in je v kratkem času popolnoma izsušena. Zemlja se strdi kot bi bila iz cimenta in če ne pride jeseni pravočasno dovolj moče, izoravava uboga žival, ki vleče plug, celo morje grud. Razen tega dobi plevel, ki je v žitu le životaril, na požeti njivi dovolj svetlobe in zraka in se zato bohotno razvije. Do jesenskega oranja naredi seme, to izpade na njivo in spomladi zopet skali.

Vse drugače je na njivi, ki smo jo takoj po žetvi plitvo preorali (kakih 6 cm). Zrahljana gornja plast zadržuje v njivi vodo, zato se zemlja ne more strditi kot na nepreorani njivi. Plevel, ki je bil po žetvi na njivi, smo spravili v zemljo, kjer sprhni in pognoji njivo. Res je, da požene kmalu novi plevel, vendar pa se toliko zakasni, da do jeseni ne more več narediti semena in nam ostane neškodljiv. Razen plevela smo zaorali tudi strnišče in tako smo njivo v precejšni meri pognojili z »zelenim gnojem«.

Kdor hoče odstraniti z njive nadležen plevel in jo ohraniti v dobrem stanju, naj jo plitvo preorje takoj ko je žito požeto. Vsaki dan odlašanja škoduje, ker se zemlja izsušuje in je oranje težje.

Inž. Pegan.

Izkopavanje krompirja.

Izoravanje oziroma izkopavanje krompirja se vrši pri nas v veliki večini prezgodaj. Deloma sili k temu činkvantin, repa, zelje, ali ajda, deloma pa hitimo s kopanjem tudi sami. Činkvantin bi smeli sejati, če si že drugače ne moremo pomagati, samo po najzgodnejšem krompirju, ki je namenjen izključno za prodajo. Sploh moramo gledati, da je krompir dovolj zgodaj posajen in dobro pognojen, da pravočasno dozori, sicer moramo čakati s sejanjem drugega pridelka. Posebno tisti naj bodo pazljivi, ki imajo jugoslovansko seme, ker je kasnejše od našega domačega, zlasti prvo leto, dokler se še ni prilagodilo našemu podnebju. Pravilo je, da kopljemo krompir šele tedaj, ko je popolnoma prestal rasti, ko je krompirjevica že izgubila zeleno barvo in se začela sušiti. Dokler je še količkaj listov zelenih, krompir pridobiva na vsebini, zato si s prezgodnjim izkopavanjem zmanjšamo pridelek. Predčasno kopan krompir je voden, ker se njegova vsebina na škrobu še ni dopolnila, radi tega tudi rad gnije in se hitro kvari. Ko izgubi preobilno vodo, se zgrbanči in postane mehak. Tudi njegov okus je vedno slabši, čim več časa leži v skladišču.

Druga napaka, ki jo delamo pri kopanju krompirja, na katero smo že večkrat opozorili, je, da izkopan krompir takoj stresamo v vreče in spravljamo v klet. Sveže skopan krompir je vlažen in če je zemlja mokra, tudi blaten. Ko pride tak krompir v shrambo, se začne kmalu kvariti, posebno če ni shramba dovolj zračna.

Če hočemo imeti za prihodnje leto zdravo domače seme, pustimo krompir v zemlji, dokler popolnoma ne dozori. Ko pajmo ga šele ko se je krompirjevica začela sušiti in sicer ob lepem vremenu. Izkopan krompir pustimo da se dobro osuši na solncu, šele potem ga spravljamo v vreče. Doma ga razprostrimo na

tanko v suho, zračno shrambo, kjer se bo osušil popolnoma. Če bomo tako postopali in ga večkrat prebiral, se nam ne bo treba pritoževati da gnije. Tudi če bi bilo slabo leto in bi bil krompir v večji meri podvržen gnitju, bomo na ta način gnjilobo omejili v veliki meri. P.

Splošno gospodarstvo

Padanje cen in umetna gnojila.

Letošnje leto je bilo za delovanje umetnih gnojil zelo ugodno. Imeli smo dovolj dežja, pa tudi mnogo lepih, solnčnih dni. Kmetje, ki so naredili s čilskim solitrom prve poizkuse, so bili zelo zadovoljni. Sklenili so, da bodo prihodnji pridelek pognojili v večji meri z umetnimi gnojili.

Eno slabo stran je imela letos uporaba umetnih gnojil, namreč da so bila predraga. Umetna gnojila je moral kupiti kmet po starih, visokih cenah, pridelke prodaja pa po nizkih. Kljub temu so pa umetna gnojila še vedno toliko povečala pridelek, da so se izplačala.

Prihodnje leto se nam ni bati takega slučaja, kot je bil letos. Vlada zaenkrat nima namena, dvigati liro še navzgor, ampak jo hoče obdržati na njeni sedanji višini.

Današnji vrednosti lire so se pa umetna gnojila že precej prilagodila. Žlindra, ki je pri nas najbolj uporabljano umetno gnojilo, je padla v ceni največ in sicer okrog 35 do 40%. Manj so padla dušikova gnojila. Za čilski soliter se pričakuje cena, ki bo okrog 25—30% nižja od lanske. Približno v enaki meri so padla tudi domača dušikova umetna gnojila, nekatera celo nekaj več. Najmanj se je znižala cena superfosfatu in sicer samo par lir pri stotu. Letos bo torej narobe kot lansko leto, ko smo žlindro kupovali zato, ker je za gotove zemlje, ki imajo malo apna, boljša od superfosfata, čeprav je bila dražja. Le-

tos jo bomo trosili tudi tam, kjer bi drugače lahko trosili superfosfat, saj je cenejša od njega. Dušikova gnojila bodo mogoče v ceni še padla. Vse zavisi na čilskem solitru, ki je glavni tekmeč domačih dušikovih gnojil. Če bo poceni soliter, bodo tudi domača gnojila poceni. Tvorcnice superfosfata pa stojijo pred težko nalogo. Pravijo, da cene ne morejo znižati, ker imajo veliko režijo. Če ostane cena sedanja, bo posledica ta, da bodo prodale polovico superfosfata kot bi ga sicer. Kako bodo rešile to vprašanje, bomo videli.

Gospodarski pregled v juniju.

Njiva in žito: V notranjosti države je žito že pod streho in tudi pri nas bo žetev kmalu že končana. V splošnem se pričakuje, da bo letošnji pridelek v Italiji večji od lanskega, enako tudi pri nas. Izjemo delajo le nekateri kraji, ki jih je toča obiskala skoro neposredno pred žetvijo. K letošnjemu pridelku je mnogo pripomoglo razmeroma ugodno vreme in povečana uporaba metnih gnojil. Pri nas se je vršilo letos v precejšnjem obsegu poizkusno gnojenje žita s čilskim solitrom. Poročila o uspehih, ki so nam do sedaj prišla, so vsa zelo ugodna; kmetovalci, ki so naredili poizkuse, pa tudi njihovi sosede, so sklenili, da bodo letošnje leto uporabljali umetna gnojila v večji meri.

Bliža se čas setve ajde. Pomnimo, da je ravno ajda zelo potrebna umetnih gnojil,

ker traja njena rašča le kratko dobo. Letos nam ni potreba skopariti, ker je cena umetnih gnojil precej padla.

Žito vseh vrst je doznalo v juniju ponovno značen padeč cen, povzročeno od zopetnega dviga lire. Zanimivo, oziroma za kmeta žalostno je to, da je domače žito na trgu cenejše od inozemskega, kar se zgodi na italijanskih trgih le redkokdaj. To moramo pripisovati v precejšni meri občutnemu pomanjkanju denarja med kmetom. Mnogo njih je imelo mečnice, ki so zapadle ob žetvi; treba jih je bilo plačati in zato je romalo žito na trg, seveda v škodo njegove cene. Vzporedno s cenami žita padajo tudi cene otrobov in oljnatih tropin, kar je za našega kmeta, ki jih mora kupovati, ugodno.

Hlev in živina: Med govejo živino letos ni mnogo boleznih, zato pa se je ponekod pojavila prašičja rdečica. V večji meri pa tudi ta bolezen letos ni nastopila. V krajih, kjer so dobri živinozdravniki, ki lahko z ljudmi občujejo, se zaščitno cepljenje proti rdečici precej širi, drugod pa je še popolnoma tuje.

Céna živine je nizka, vendar pa na dveh trgih ni enaka. Goveja živina je pri nas od 3 lir do 3½ lir.

Travniki in krma. Letos imamo ugodno vreme, zato košnja hitro napreduje. Danes trava še stoji, jutri zvečer je že pod streho. Kdor je trosil po travniku superfosfat ali žlindro, ima polovico košnje več. Cena trave (nekošene) je bila sploščetka 15 lir, pozneje pa je padla na 10 in še nižje.

Vinograd, klet in vino. Zarod kaže splošno precej lepo. Peronospora je naredila dosedaj le malo škode, ravno tako tudi grozdna plesnoba. V strahu pred to šibo škropijo naši vinogradniki vedno o pravem času. Dobro bi bilo, da bi pri tem vztrajali tudi prihodnja leta, da bi bolezen kar največ omejili.

Junija se je začelo oglašati že več kupcev po Vipavski dolini. Poletje je tu in vipavec je predvsem poletno vino, ker »vreže«. Nekateri vasi, ki so imele manj pridelka (največ radi toče), so že vino poprodale, drugod ga je pa še vedno precej doma. Največ dobrega vina se dobi

še po zadružnih kletih. Bric je že večinom prodan. Cena je ostala stara, skoro da se je malo učvrstila. Kjer so prej poznavali 205 do 210⁰ lir, je šlo vino v juniju po 215 do 225 lir.

Drevje in sadje: V Brdih in Goriški okolici je začela sadjereja zopet dajati višje donose. Drevje, ki je bilo posajeno po vojski, vsako leto več rodi. V zadnjih letih se je nasadilo predvsem mnogo breskev, zato bo imel naš trg tega dobrega in dobičkanosnega sadja vedno več.

Cena sadja je različna, največ zavisi od kakovosti blaga. Na češnjah je v začetku marsikdo dobro zaslužil, pozneje pa jih je dež pokvaril, tako da so izgubile na vrednosti in na ceni. Breskve so precej cenejše od lani, kar je popolnoma naravno, vendar pa je dobro in izbrano blago cenjeno.

Mlekarne, mleko in izdelki. Trgovina z mlekom, maslom in sirom, prestaja v zadnjih mesecih precejšno krizo. Sicer je bilo pričakovati padeč cen mleka in mlečnih izdelkov, vendar pa je povzročil precej zmede. To pa zato, ker se je dostavil v mesecih, ki so najbolj kritični za prodajo, ker je v njih produkcija mleka največja. Kakor mleko, tako je padlo tudi maslo postopoma. Mleko, ki se je prodajalo pred padcem cen v Trstu v nazdrobni prodaji po 1.80 lir, je sedaj po 1.25 do 1.30 lir. Dobi se pa tudi včasih po 1.10 lir in še nižje. Maslo je padlo (v nazdrobni prodaji) od 24 lir na 19. V zadnjem času se je ustanovilo več novih mlekarskih zadrug. Nekateri že delujejo, druge pa so odnesle začetek obrata radi sedanje krize na jesen.

Agrarni krediti.

Ministrstvo za narodno gospodarstvo je pooblastilo s svojim dekretom od 14. jan. 1927. odsek zavoda »Istituto Federale di Credito« pri goriškem »Montu«, da daje posojila, tudi brez vknjižbe, s to ugodnostjo, da država prispeva pri plačevanju obresti. Posojila se dajejo za manjša dela v izboljšanje zemljišč, ki so namenjena poljedelski produkciji, in sicer pod sledečimi pogoji:

1. Država prispeva k plačevanju obresti največ z 2%.

2. Obrestna mera, ki jo plača prosilec, ne sme presegati 4½%.

3. Najdaljša doba, za katero se dovoljuje posojilo, je 5 let.

Upravni odbor odseka za podeljevanje agrarnih kreditov je v svoji zadnji seji sklenil, da začne takoj z izdajanjem posojila in določil za prosilce, ki hočejo zgraditi nepropustna betonska gnojišča celokupno svoto 5 milijonov lir za vse tri Benečije.

Prošnji mora biti priložen načrt in stroškovnik, dalje kratek opis, iz kate-

rega morajo biti razvidni potrebni podatki in natančna cenitev del z obzirom na obseg zemljišča in njegove potrebe. Prošnji je treba predložiti nadalje katastralni izpisek in izvleček iz zemljiške knjige posestva.

Posojilo, ki se bo dovolilo v tej obliki, ne bo smelo presegati L 30.000. Vrniti se bo moralo v teku petih let, v petih letnih obrokih, ki se bodo plačali za nazaj in bodo obsegali razen kapitala tudi 4½% obresti.

Podrobna pojasnila daje gori omenjena sekcija, Kmetijski urad in svojim članicam Zadrudna zveza v Gorici.

Čebelarstvo

Fr. Donat Jug:

Oskrbovanje čebel v A.Ž. panjih.

II.

Neppravilno ravnanje.

(Nadaljevanje.)

V plodišču A. Ž. panja na devet satnikov vsebuje satje 70 do 71 tisoč čebelnih celic, medišče pa prav toliko. To rej kolikor satje v panju ni dodelano, toliko je čebelna družina manjša. To pa lahko zelo vpliva na neuspeh pri čebelni beri ob glavni paši, ker ima panj premalo čebel. Trotje satja je v panju kmalu dovolj. Ako ga primanjkuje, izpodrežemo nekoliko voglov na satju spodaj. Presledke čebele spomladi izpolnijo s trojimi celicami, katerih je 1000 do 2000 za vsak panj zadosti.

Veliko napako stori tudi, kdor vsadi v A.Ž. panj preslabe roje. Roji iz navadnih kranjičev so za to večkrat prelahki (malo živalni). Roj, katerega vsadimo v A.Ž. panj, mora biti toliko živahen, da obsega vsaj dve tretjini prostora. Ako je roj, ki ga vsadimo v medišče panja, prvec iz kakega prav močnega kranjiča, še zadostuje. A kar se tiče plodišča, kamor pride drujec, pa si lahko

pomagamo na ta način, da združimo po dva ali tri roje, pa je uspeh zagotovljen.

Nekateri čebelarji začetniki vsade v nov A.Ž. panj samo en roj, in sicer v plodišču. Medišče ostane prazno. Drugo pomlad pa si pri prestavljanju pomagajo na tale način: med zasedene sate v medišču in plodišču pomešajo cele satnice. To ravnanje je tudi napačno, kajti ako v tem času ni še dobre paše, se čebele izlepa ne lotijo satnic, posebno v medišču ne. Da bi imeli pri tem načinu uspeh je mogoče edino le v kaki prav dobri čebelni letini, ko traja paša celo poletje. Takrat odebele mlade čebele zaradi obilne hrane, ki jo prinašajo in spravljajo v satje. Potem začnejo potiti vosek, iz katerega grade satje ter delajo med sati pregradke itd.

Pa naj naveden še nekaj. Kdor se hoče s pridom poprijeti umnega čebelarstva v A.Ž. panju, mu bodi glavna skrb, da si priskrbi lepega, trpežnega in pravilno izdelanega satja. To pa doseže najlažje s celimi satnicami. V tej zadevi čujemo navadno polno izgovorov: satnice so drage, voska ni mogoče dobiti itd. Vse to je res! A pomisliti nam je treba: ako smo zmogli toliko, da smo kupili ali naredili panj brez satja, bomo pač še toliko

žrtvovali, da kupimo še potrebno notranjo opremo — satnice za panj, ki so čebelarjem prav tako potrebne kakor novorojenčku zibel. Sicer si tudi same zgrade »zibelke«, a na čebelarjeve stroške in njemu v škodo.

Te bridke izkušnje sem jaz kot začetnik sam izkusil, ker sem se dal voditi nevesčim čebelarjem, ki so mi svetovali, da je potrata, če damo roju cele satnice, ker roj itak sam gradi satje. Dandanes je pa še pretežna večina čebelarjev začetenikov na deželi, ki skoparijo s satnicami ter imajo zato revne in nepravilno obljudene A.Ž. panje. Poleg tega so pritisnile še slabe letine, ki so spravile marsikaterega čebelarja v obup, da je začel neopravičeno kritizirati A.Ž. panj, češ da je za naše kraje prevelik, in mu očitajo različne napake, katere so sami zakrivi, tega pa v svoji nevednosti ne priznavajo.

V nekem kraju na Dolenjskem so se nekateri čebelarji poprijeli eksportnega panja na sedem in devet satnikov ter pravijo, da v tem lažje čebelarijo nego v A.Ž. panju z mediščem, ker je ta zanje prevelik. To govore seveda samo taki čebelarji, ki so napravili z njim preizkušnje, toda napačne. Primiran sem pripomniti, da imajo eksportni panji brez

medišča pomen le za tiste čebelarje, ki hočejo močnejših rojev. Ako jih imamo večje število, tudi lahko delamo iz njih roje za obljudenje velikih A.Ž. panjev, toda za čebelarjenje na med pa nimajo pomena. Ekportne panje na devet satnikov tudi lahko uporabljamo za pridobivanje lepega satja. Ako imamo 10 A.Ž. panjev, oskrbimo si še štiri eksportne in jih opremimo s celimi satnicami. Spomladi vsadimo vanje roje pruce iz A.Ž. panjev in jih oskrbujemo po že opisanem načinu. Jeseni jih pa vse podrimo, oziroma jih združimo s čebelami v A.Ž. panjih, ki jim odvezamo slabejše staro satje. Pozimi imamo eksportne panje prazne in jih lahko porabimo za shrambo satja. Drugo spomlad pa vse to zopet ponovimo! Tako dobimo vsako leto 36 novih lepih satov, ki za 10 A.Ž. panjev zadostujejo. Od A. Ž. panjev pa lahko dobimo vsako leto tri do štiri kilograme čistega voska, ako pretopimo staro satje. Vosek zamenjamo za satnice. Tako bomo z dobrim lepim satjem vedno preskrbljeni. Kadar je pa čebelar preskrbljen s satjem, takrat je šele prebil ledino v svojem čebelarstvu.

V prihodnji številki se hočemo pomeniti o nadaljnjem delu: o pripravi panjev za zimo. (Dalje prih.)

Zadružništvo

Dr. J. B.:

Vse sam.

Pri naših zadrugah imamo posebno vrsto odbornikov, ki jih najbolj označimo z dvema besedicama: »vse sam«. Pa ne mislite pri tem, da bi tak odbornik hotel vse sam pobasati da bi hotel ves dobiček zadruga imeti sam. Nasprotno, tak odbornik hoče vse sam delati, hoče vse sam odločevati, hoče vse sam vedeti o zadružnih zadevah itd.

Zanimivi, a nevarni značaji.

So to dobri ljudje, agilni, sposobni in v največ slučajih tudi popolnoma nese-

bični. Iz zadružnega stališča bi si mogli le častitati, če bi delo takih ljudi ne imelo za zadruga usodnih posledic, katere bomo spodaj navajali. Delovni so taki ljudje, sposobni in podjetni, toda žalibog je s to delavnostjo, sposobnostjo in podjetnostjo združeno precej častihlepja, precej zaljubljenosti v lastno osebo in s tem tudi precej podcenjevanja drugih odbornikov.

Tak odbornik je prepričan, da je le njegova zasluga, da se je zadruga ustanovila. Tak odbornik hoče zadruga sam voditi, hoče o zadrugi vse sam vedeti, hoče vse sam delati in o vsem izključno

sam odločevati. Neumestno in nepotrebno se mu zdi, da bi se vršile seje. Neumestno in nepotrebno se mu zdi, da bi o dovoljevanju posojil ali o nakupu blaga odločevala odborova seja. Nepotrebno se mu zdi in škodljivo za zaupanje v za drugo, da bi se delili ključi blagajne med dva odbornika. Neumestno in nepotrebno se mu zdi, da ne bi kar on vsikdar in v vseh zadevah podpisoval za zadrugo sam. On se sam na se najbolj zanese, do čim so mu drugi odborniki če že ne nezanesljivi, pa gotovo brezbrizni in v zadružnih zadevah nevedni.

Omenili smo že, da je hvale vredna in koristna njihova delavnost, sposobnost in podjetnost, da pa so s temi lastnostmi združene druge lastnosti, radi katerih taki ljudje kljub svoji delavnosti, sposobnosti in podjetnosti zadrugi združništvu več škodujejo kot koristijo. Ti ljudje so kljub svoji marljivosti in sposobnosti zelo protizadružni, ker druge odbijajo, odrivajo in jim ne dajo prilike in možnosti v zadružnih zadevah sodelovati, pomagati in vežbati se.

Naj omenimo le kratko slabe posledice, ki jih povzroča zadrugam ta vrsta odbornikov.

Skupna odgovornost.

Zadružni odbor je korporacija, skupina ljudi, ki glasom zakona oziroma pravil le v skupnosti morejo in smejo odločevati o zadevah zadruge. Odbor je po zakonu in pravilih v celoti odgovoren za pravilno poslovanje, za škodo, ki bi nastala zadrugi vsled nepravilnega poslovanja. Ako pa dela in odloča vse en sam odbornik, ki druge odbornike naravnost odbija od sodelovanja, potem se pač drugi nehoti vprašajo, zakaj pa bi mi potem nosili odgovornost za škodo takega poslovanja. In vendar so po zakonu in pravilih sodgovorni vsi odborniki brez ozira na to, ali v odboru sodelujejo ali pa se dajo od prevelike vnetosti enega odbornika odbiti. Kakor hitro so izvolitev, izvršeno na občnem zboru, sprejeli, so sprejeli na se tudi odgovornost za pravilno poslovanje in za vsako škodo, ki bi nastala iz nepravilnega poslovanja. Zato jih zadruga ozi-

roma nje glavna skupščina ne bo vprašala, ali so sodelovali v odboru, ali je vse delal en sam, temveč jih bo kvečjemu še obtožila, da je njihova odgovornost večja, ker niso sodelovali in so s svojo nedelavnostjo škodo omogočili.

Združene izkušnje, združena previdnost.

Več glav več misli, več oči več vidi. Odločevanje o zadružnih zadevah je važno, ker se gre za upravljanje tujega premoženja, ker se gre za dobrobit celega zadružnega okoliša in za ugled združništva, ker se gre mnogokrat tudi za znatna premoženja. Zato je nevarno, da v tako važnih zadeva odloča ena sama oseba, mesto da bi se združila v seji previdnost in izkušnost vseh odbornikov in privedla k dobremu sklepu. Zadružništvo je utrpelo že velike škode ravno radi pre nagljenih in premalo preišljenih ukrepov, k jih je napravil en odbornik, mesto da jih je napravilo načelstvo v seji.

Tajnost in kontinuiteta dela.

Zadruga je navadno ustanovljena, da vrši trajne stalne gospodarske naloge v svojem okolišu za svoje člane. Lahko bi v gotovem pomenu besede trdili, da je zadruga ustanovljena za večno, v kolikor so trajne »večne« gospodarske naloge, katere naj za svoje člane vrši. Toda zadruga, pri kateri dela in odloča le en odbornik, je stalno v nevarnosti. Če ta odbornik umre ali če se preseli ali če iz kakršnegakoli razloga, mogoče radi kake zamere vrže vse proč, pa je navadno pri taki zadrugi konec vsega zadružnega dela. Zadruga mogoče na papirju še ostane, še ne likvidira, toda zadruga več ne dela in to je ravno toliko, kot bi bila likvidirala. Ne more pa taka zadruga delati radi tega, ker nihče drugi od odbora ničesar o zadružnih zadevah ne ve in se ni ničesar od ustanovitve zadruge mogel naučiti.

Delo v odboru — šola.

Delo v odboru zadruge je tudi šola, zelo koristna šola za vsakega gospodarja. Pri seji zadruge pride na vrsto veliko takih stvari, ki so za gospodarja, za kmetskega posestnika zelo poučne. Zato se

dela krivica odbornikom, ako so od sodelovanja izključeni, ako jim je prekoristna šola odborovih sej in združnega dela zaprta po krivdi odbornika, ki hoče delati vse sam.

Odbornik, ki hoče delati vse sam, ima pa že tudi vedno pripravljen izgovor. Takoj vam bo prišel z ugovorom, da bi on prav rad imel vse odbornike pri delu za zadrugo, ampak da so sami krivi, ker se ne brigajo. Ta izgovor ne drži. Če sami ne pridejo, jih je treba privleči. Če se na prvo vabilo k seji ne odzovejo, jih je treba ponovno vabiti k sejam in jih tako dolgo nadlegovati, da bodo spoznali svoje dolžnosti in jih tudi vršili, spoznali svoje pravice in jih uveljavljali.

Skupnost velja za odbornike kot za člane.

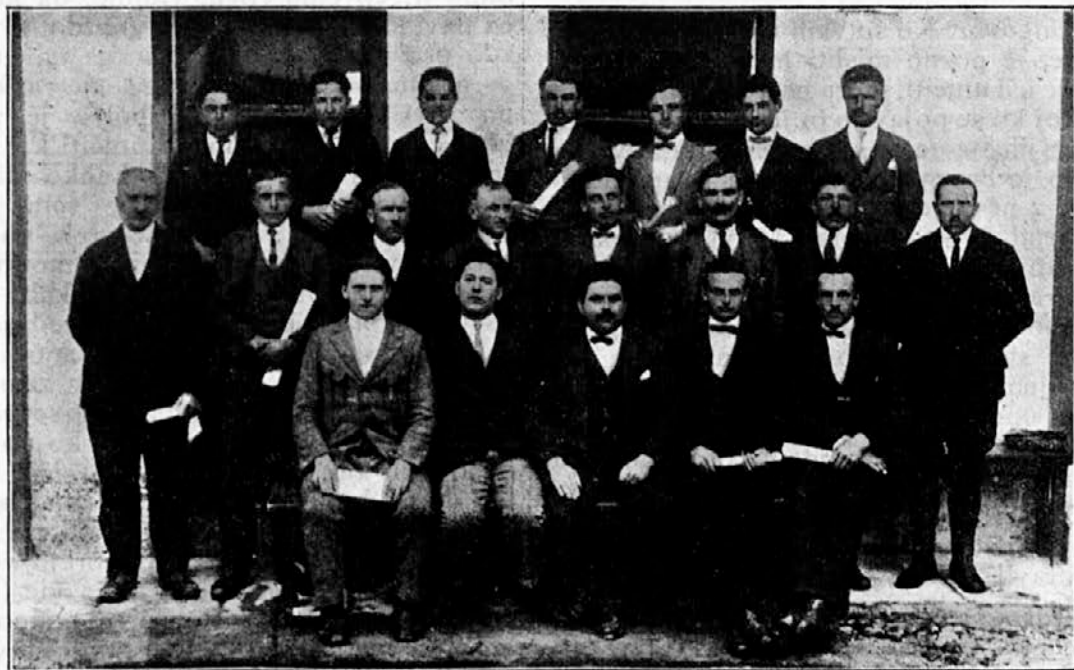
Zaključek teh izvajanj naj bo ta-le. Za druga je nastala iz združenja posameznikov v skupnost, iz združenja malih sil v skupno veliko gospodarsko silo. S tem združenjem in s to skupnostjo se ustvarjajo nove moči in nove vrednote. Brez

sodelovanja in skupnosti ni zadruga. Kar velja za člane, velja toliko bolj za odbor. Odbor je skupnost oseb in ne ena oseba. Skupno so prevzeli odgovornost in dolžnost in zato jo morajo tudi skupno in glavitno v sejah izvrševati. Potem se bo vršilo res združeno delo, potem bo medsebojna kontrola, potem bo skupna izkušnost in skupna previdnost rodila za res pametne sklepe in ukrepe. Ker pa se delo pri zadrugi ne vrši v skupnosti, tam se bo nad zadrugo prej al slej to maščevalo, maščevalo pa zlasti nad onimi odborniki, ki so na občnem zboru dolžnosti prevzeli, potem pa jih ne izvršujejo.

Po Nar. Gospodariu.

Posojilnicam.

Naše posojilnice dobivajo vabila za pristop k »Ente Nazionale della Cooperazione Fascista — Federazione Cooperative del Friuli — Udine.« Ker so pa vse naše posojilnice že davno včlanjene pri Associazione Nazionale fra Casse Rurali — Roma«, naj vračajo te pozive.

Slika udeležencev letošnjega knjigovodskega tečaja za mlekarnice, ki se je vršil v Iderskem pri Kobaridu.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje št. 40: Že pet mesecev je, kar se mi je krava otelila, pa se mi noče pojati. Kaj je temu vzrok. J. Č. v L.

Odgovor: Ali ni mogoče vaša krava obolela na spolovilih? Če je imela to bolezen in ste jo zdravili, je mogoče na videz že zdrava, v resnici pa še vedno ni, zato se tudi ne poja. Lahko se pa tudi poja tako malo, da ne opazite. Prečitajte članek o kužnem katarju in belem toku v prejšnjih številkah Gospodarskega lista, mogoče najdete v njih kak nasvet, ki Vam bo koristil. Če bi se krava le ne hotela pojati, je najboljše, da pokličete živinozdravnika v hišo, ko pride v vašo občino. On bo kravo pregledal natančno in Vam dal pravi nasvet.

Vprašanje št. 41: Imam na češnjah vse polno črno s sivih uši, ki so vse listje zvile. Kako naj jih pokončam? J. Č. v L.

Odgovor: Ko so vam uši uničile že vse liste, je pozno misliti na pomoč. Kdor hoče uši uničiti, mora nastopiti proti njim takoj ko se pojavijo in jih pregnati, dokler jih ne zatre popolnoma. Površno delo je brezpomembno, ker se uši množijo z neverjetno hitrostjo. Škoda za čas in trud, ki se ga porabi za vsako pokončevanje uši, ki ni temeljito. Na uši in njih zatiranje smo opozorili v aprilovi številki gospodarskega lista. Tam, kakor tudi v vseh starih letnikih imate natančno pojasnjena sredstva za pokončevanje uši in njih uporabo.

Vprašanje št. 42: Imam konja, ki se mi je lani prehladil in od tedaj kljub dobremu oskrbovanju vedno boleha, tako da ni za nobeno težje delo. Kako bi ga ozdravil? I. G. v P.

Odgovor: Vaše kratko vprašanje, ki je precej pomanjkljivo v podatkih smo dali živinozdravniku g. dr. Ravniku. Kot odgovor nam je poslal članek, ki ga priobčujemo v notranjosti lista.

Vprašanje št. 43: V naši okolici so se silno razširile male živalice, ki jim pravimo podlake. Uničujejo nam koruzo, vrzote in sploh vso zelenjavo. Delajo veliko škodo tudi na travnikih, kjer imajo gnezda v krtinah. Ker so zelo razširjene, se bojimo, da bi nam ne uničile vsega pridelka. Kako naj jih pokončujemo? Volčan.

Odgovor: Škodljivec, ki ste nam ga prinesel v gnezdu je bramor. Nahaja se največ po vrtovih, zelnikih in sploh do bro gnojni zemlji, pa tudi po travnikih. Če se razširi v veliki meri, nam lahko naredi precej škode.

Boj proti njemu ni lahek, toda če se ga lotimo dosledno, dosežemo precej uspehov. Predvsem je priporočljivo poskusiti gnezda. Bramor ne rije globoko v zemlji, ampak tik pod povrhom. Če sledimo njegeovemu rovu, vidimo, da konča navpično navzdol — v gnezdo. Gnezdo previdno izkopljemo in ga uničimo — pazimo, da se nam zalega ne razleže na njivi ali travniku. Najboljše je, po birati gnezda v koš in jih uničiti kje na trdih tleh (na pr. na poti). Lahko vlijemo v gnezdo tudi petroleja, toda to škodi rastlinam. Boljša je vreča vode, seveda mora biti res vreča in jo moramo zato zavreti zunaj, da je pri rokah. Ta način pokončevanja je mogoč predvsem na travnikih. Na njivi pa poiščemo bramorjeve rove in zakopljemo v zemljo stare, počene lonce, brez lukenj seveda, ali sploh vsako gladko in globoko posodo (škafle od konzerv itd.), in sicer tako, da pride vrh posode ravno pod bramorjev rov. Bramorji, ki pridejo po rovu, padejo v posodo in ne morejo ven. V lonce lahko nalijemo nekaj vode (seveda ne do vrha), v kateri se bramorji utopijo. Svetuje se tudi, napraviti na več mestih kupčke svežega konjskega gnoja, kamor se bramorji zatečejo. Zjutraj gnoj pregledamo in bramorje pobijemo.

Posebno jeseni je dobro zakopati v njihovo na več mestih svežega gnoja. Bramorji kmalu izvohajo toplo gnezdo in se v njem naselijo. Pozimi gnoj izkoplamo in bramorje pobijemo. Dobro bi bilo tudi, narediti poizkuse z raztopeno zelene galice, ki se v zadnjem času v poljedelstvu rabi vedno v večji meri.

Vsak posamezni način pokončevanja bramorja ne bi mnogo pomagal, združiti jih moramo vse in iti v boj vsi z enako vneto, ne samo eden. Edino le v tem slučaju bo uspeh zagotovljen. Kaj bi na primer pomagalo, če bi jih en sam kmet na svoji njivi pokončeval še tako vztrajno, ko se mu pa priselijo zopet iz sosedove njive, kjer se množijo, kakor jim drago.

Vprašanje št. 44: Imam 1½ leta staro junico, ki so ji pred par meseci zrastle gobe po vimenu. Poizkusil sem že na več načinov jih odstraniti, toda nič ni pomagalo. Kaj mi svetujete? Josip Počkar R.

Odgovor: Za odstranitev gob na vimenu je več sredstev. Če so kratke, se mažejo s posebno mastjo, dokler ne odpadejo. Dolge in tanke bradavice pa se

z razkuženim ostrilom odrežejo oziroma odščipnejo. Mesto škarij se lahko vzame tudi svilen nit. Vsa ta dela pa je najboljše, če izvrši živinozdravnik. Svetujemo Vam zato, da greste k Vašemu živinozdravniku, ki Vam bo lahko napisal recept za mazilo, oziroma sploh dal po potrebna navodila.

Vprašanje št. 45: Kupil sem mršavo kravo, hoteč jo z dobro krmo popraviti, pa sem se opeharil. Pojè mnogo, toda vedno je suha. Tudi mleka ima samo po 3 do 3½ litre na dan. Ali bi jo bilo mogoče na kak način odebeliti? L. M. Kneža.

Odgovor: Ko bi bile samo dve ali tri notranje bolezn, bi se dalo iz Vaših pomanjkljivih podatkov sklepati, kaj kravi manjka in kako ji pomagati. Ker jih je pa cela vrsta, je težko. Poizkusite dajati kravi večkrat med krmo po eno pest karlovarske soli, ki jo bo izčistila. Krmo naj ima dobro. Če ima blato bolj redko, dajte ji oljnatih tropin, ki zapirajo.

Radi pomanjkanja prostora tudi danes nismo mogli priobčiti vseh vprašanj. Tista ki so bila izpuščena, pridejo na vrsto prihodnjič.

Gospodarski drobiž in razno

Sestanek za mlekarne.

Dne 30. junija se je zbralo v Gorici v prostorih Zadrúžne zveze kakih 30 mlekarjev in odposlancev naših mlekarn, da bi si ogledali danski Höybergov način določanja maščobe v mleku. G. inž. Pečan jim je na kratko razložil in pokazal, kako se s to novo metodo na lahek in enostaven način popolnoma natančno določi, koliko maščobe vsebuje mleko. Opozoril jih je pa tudi, da se morajo točno držati navodil, čeprav so enostavna in da morajo predvsem paziti, da pravilno vzamejo vzorec mleka, sicer bi dobili napačen izid in lahko po krivem

osumili poštenega člana. Vsem prisotnim je Höybergova metoda radi svoje enostavnosti zelo ugajala. Posebno so bili mlekarji zadovoljni, ker se smetomeri pri zmešanju mleka s preizkuševalno tekočino ne segrejejo, tako da se lahko držijo v roki. Tudi toplota vode, v kateri se grejejo smetomeri, namreč 50—52° C, ne ovira popolnoma nič, ko jih stresamo. Pred Gerberjevo metodo ima Höybergova tudi to prednost, da ima samo eno preizkuševalno tekočino in da ni treba centrifuge.

Aparati so bili takoj razdeljeni med mlekarne. Deloma so bili naročeni že

prej, deloma pa so se priglasili kupci po sestanku. Zadruga, ki bi še želele imeti Höybergov aparat, naj se priglasijo Zadrugi zvezi v Gorici. Ko bo število naročnikov dovolj veliko, jih bomo naročili ponovno. Kdor bi želel kako pojasnilo, mu ga damo radevolje.

Zadružna zveza v Gorici.

CENE V NEMČIJI.

Kar je stalo v Nemčiji leta 1913. 100 nemških mark, je stalo januarja 1924. leta 140.6 mark, januarja 1925. leta 143.2 mark, januarja 1926. leta 135.8 mark in decembra 1926. leta 134.3 mark. Vidi se, da imajo tudi danes dober denar.

KAKO PRESKRBUJEJO V NEMČIJI MESTA Z DOBRIM MLEKOM.

Nemci so uvideli, da ni dobro, če imajo privatniki v rokah trgovino z mlekom, ker nudi priliko za velike zasluge in marsikoga zapelje, da mleko potvarja. Zato so začele prevzemati preskrbo mest z mlekom razne zadruga, predvsem konsumne.

V Hamburgu preskrbuje konsumna zadruga »Produktion« mestu dnevno 20.000 litrov dobrega mleka. Ob progi Berlin Hamburg ima veliko mlekarno z najmodernejšo opremo. Mleko, ki ga prinesejo kmetje, se najprej preišče, nato odstranijo posebne centrifuge iz njega smeti in druge nečistoče. Iz teh centrifug gre v kotle, kjer se pasterizira. Segreje se na 65 °C in drži pri tej toploti 1 uro. Na ta način se vničijo v mleku vse škodljive glivice in njih zarodki, dobrota in prebavljivost mleka pa s to toploto ni zmanjšana. S posebnimi hladilniki se ohladi mleko v kratkem času na 3°C in pri tej toploti ostane do prevoza.

Da bi dobil mešan prav gotovo zdravo in nepokvarjeno mleko v stanovanje, ga že v mlekarni polnijo v steklenice. Posebni stroji očistijo, napolnijo in zamašijo vsako uro 3500 steklenic. Tako ni treba v mestu mleka prelivati in je popolnoma odstranjena nevarnost, da bi se pri tem okužilo ali kako drugače pokva-

rilo. Hladilni vagoni prepeljejo mleko ponoči v Hamburg in zjutraj se razdeli z vozički v približno 200 trgovin.

Listno zelenjad režimo zvečer, ker ima zvečer največ redilnih snovi, zjutraj pa najmanj. Ponoči preide iz listov zlasti škrob v druge dele rastline, v steblo in korenine, kjer se kopiči kot gradivo in listi so brez škroba. Kdor hoče torej jesti dobro solato in špinačo, naj jo pripravi za drugi dan že prejšnji večer.

Nenavaden pojav. Dne 21. maja je neki panj rojil. Rojenje se je izvršilo s toliko strastjo, da kaj takega ne pomnim. Roj je potegnil s seboj iz panja tudi nenavadno mnogo najmlajših čebel, ki so komaj zapustile celice in niso še bile godne za let. Te so popadale pred čebelnjakom na tla. Nabral sem jih dober kozarec. Sicer so med rojem vedno tudi mlade čebele, toda nikdar nisem še opazil, da bi tudi »dojenčke« prevzela strast za rojenje in da bi jih toliko popihalo z rojem iz panja.

Slov. Čeb.

Zadružna zveza v Gorici sporoča, da je zopet pocenila orehove tropine.

Tomaževa žindra.

Nabavili smo po ugodnih pogojih večje množine žindre z dobavo od konca avgusta naprej. Letos so cene izredno ugodne, zato pozivljamo zadruga in zasebnike, naj nam čimprej sporočijo svojo potrebo.

Zadružna zveza v Gorici.

Mirodilnica
(drogerija) „**DIANA**“

Gorica, Via Rastello št. 27

Na drobno

Na debelo

Zaloga

raznovrstnih kemičnih proizvodov
- medicinalnih zelišč - suhih in
oljnatih barv - firnežev - čopičev
- ščeti - toaletnega in navadnega
mila - čistil in pripomočkov za
vino - sirišča tekočega in v prahu
- bakrene in železne galice - žvepla
- čilskega solitra - zamaškov, cevi
in drugih izdelkov iz kavčuka itd.

Blago prvovrstno, cene zmerne,
postrežba točna in solidna, za kar
jamči in se priporoča

ANTON MERVIČ, lastnik.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija **DR. A. DE FIORI**

V GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

LA FONDIARIA

Zavarovalna družba proti požaru,
nezgodam, tatvini in za življenje.

Generalno zastopstvo v **GORICI**,
CORSO VITT. EMANUELE III., 20
Krajevna zastopstva v vseh občinah.

Domača knjižnica.

Vsak umen gospodar si nakupi majhno
zbirko koristnih, dobrih knjig. Vsaka
hiša imej domačo knjižnico!

Gospodarske knjige:

Bellé: Sadjarstvo 430 strani s 165 slikami —
Humek: Praktični sadjar 410 strani s 116 sli-
kami — Humek: Domači vrt, 195 strani in s
71 slikami — Domači živinozdravnik —
Domači zdravnik — Nasveti za hišo in dom
Naše gobe — Reja domačih zajcev.

A. Pevc, mlekarški inštruktor: SIRARSTVO.
Obsega 286 strani, s 132 lepimi slikami. Mle-
karji, in odborniki mlekarških zadrug, sezite
po njej Stane broš. 20 L, vezan 22 L.

Valjavec, Slovensko-italijanski slovar. 40.000
besed. Vezan 28— lir.

Na prodaj v

Katoliški knjigarni v Gorici

Via Carducci 2 (Gosposka ulica)

G. RUZICKA
RIESSNER - GORICA

NUNSKA ULICA
številka 3

Prodajalna mrtvaških predmetov

Ustanovljena 1879

Tomasetti Italico

Corso Verdi 31 (nasproti Trgovskemu domu)

Zaloga ročnih kovčkov, pletenih košev,
listnic, ženskih torbic, kopit i. t. d. i. t. d.

izdeluje in popravlja.

Obiščite nas in primerjajte naše nizke
cene — brez obveznosti nakupa.

Autocar

Impresa trasporti

s. a. g. l.

GORICA, Via Rismondo št. 8
Telefon inter. 303

Prevzame prevoz vsake vrste, posebno stav-
benega lesa, katerisibodi dolžine tudi iz gozda.

Zaloga bencina
in petroleja **B. P.**

Nadomestni deli „SAURER“

Masivni plašči za kolesa
tov. avtomobilov „HUTCHINSON“
s stiskalnico za pritrditev.

Kodrič Angelj
trgovina jestvin

Gorica, Via Morelli št. 4

priporoča cenj. odjemalcem iz me-
sta in dežele svojo trgovino in
zalogo specerijskega in kolonjal-
nega blaga.

Za solidno in konkurenčno
postrežbo jamči!

Tovarna dežnikov
skladišče klobukov in čepic

FR. POLETTI
na Travniku št. 7

bogata zaloga dežnikov in vseh vrst palic.
Izvršuje vse vrste popravkov hitro in solidno.

Na debelo

Na drobno

Lekarna Contin

Corso Verdi

nasproti mestnemu parku

Zaloga domačih in inozem-
skih zdravil. - Tovarna za
cepivo vseh vrst. Posebnosti:
Nutremina, močka za slabotne
otroke, Roburol za odrastle,
Sirup proti kašlju i. t. d.

Največji ponos gospodinje je lepo urejeno stanovanje

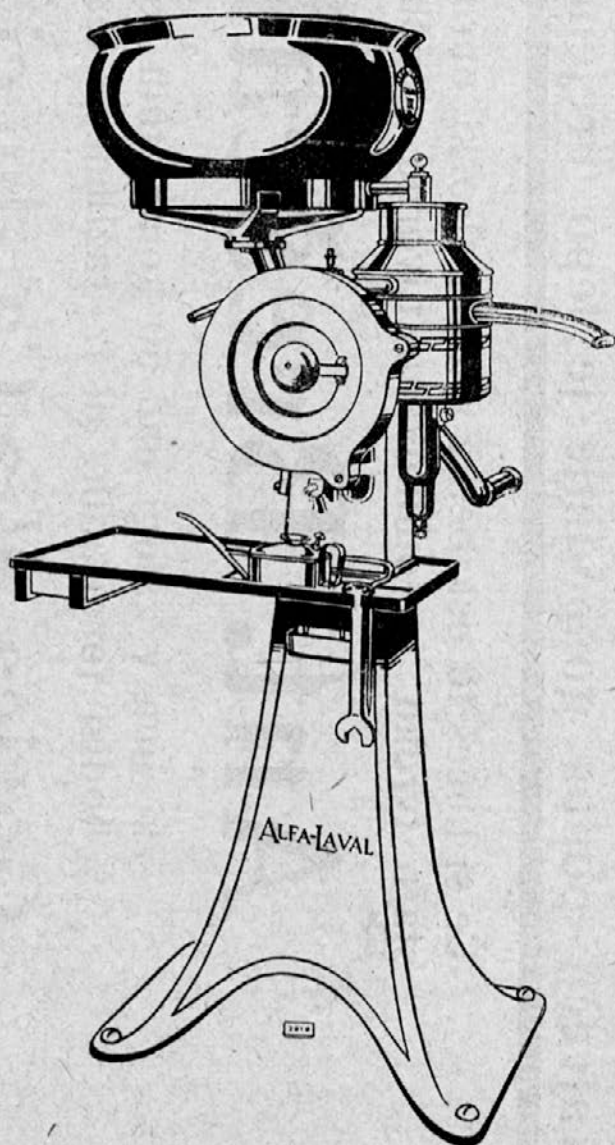
Če si hočeš to oskrbeti z malimi stroški, obrni se na staro tvrdko in odlikovano tovarno s pohištvom

Ant. Breščak,

ki ima v zalogi nad 50 kompletnih sob,
bodisi forniranih ali iz različnega lesu.

Gorica, Via Carducci 14.

POSNEMALNIK
„ALFA LAVAL“

EDINI
VAM ZAJAMČENO
POSNAME

MLEKO
IN
SIROTKO
POPOLNOMA ČISTO

SOC. ALFA LAVAL
MILANO (119)
VIA FARNETI 5,
(GIÀ VIA PONCHIELLI, 15)

ZASTOPNIK:
ZADRUŽNA ZVEZA
V GORICI
CORSO G. VERDI, 37